

Handläggare
Carolina Bjurling
Telefon: 08-50810052

Till
Östermalms stadsdelsnämnd

Allmänhetens insyn avseende kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare jämte revidering av klausul om meddelarfrihet och meddelarskydd (Program/riktlinjer)

Remiss från kommunstyrelsen, Dnr: 104-2088/2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner att Stockholms stads program för upphandling och inköp kompletteras med riktlinjer jämte avtalsklausul för säkerställande av allmänhetens insyn i verksamheter som bedrivs av privata utförare, samt reviderad klausul om meddelarfrihet och meddelarskydd.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Carolina Bjurling
kvalitetschef

Bakgrund

I syfte att förbättra kontroll och uppföljning av privata utförare samt stärka allmänhetens insyn i offentligt finansierad verksamhet har lagstiftaren infört nya bestämmelser i kommunallagen. Vidare har ett särskilt skydd för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden införts i svensk lagstiftning per den 1 januari 2017. Lag om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter (skola, vård och omsorg) träder i kraft per den 1 juli 2017.

Stadsledningskontoret bedömer att frågorna kring uppföljning och kontroll av privata utförare inryms i stadens program för upphandling och inköp och stadens övriga mål och styrdokument.

Stadsledningskontoret föreslår dock att programmet för upphandling och inköp kompletteras med riktlinjer samt en avtalsklausul för att säkerställa att allmänheten får relevant och skälig insyn i kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Riktlinjerna syftar till att säkerställa att stadens nämnder och bolag, när de sluter avtal med en privat utförare, ska tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över. Tillhörande klausul syftar till att förenkla avtalsförhandlingen som ska reglera och säkerställa allmänhetens insyn under avtalstiden. Riktlinjerna för allmänhetens insyn gäller för mandatperioden 2015-2018, och ska omprövas och vid behov revideras senast under första året i nästkommande mandatperiod.

Mot bakgrund av den nya lagen om ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om missförhållanden samt kommande lag avseende meddelarskydd för vissa enskilda verksamheter föreslår stadsledningskontoret att nuvarande klausul om meddelarfrihet ska revideras och skärpas. Förslaget innebär att ett vite införs för de leverantörer som inte inför interna rapporteringsrutiner för anställda som vill anmäla allvarliga missförhållanden. Stadsledningskontoret föreslår även en skrivning som innebär att staden har möjlighet att vidta avtalsrättsliga sanktioner vid eventuella överträdelser av förbudet mot efterforskning samt vid utdömt skadestånd vid repressalier mot enskild medarbetare.

Ärendet

Riktlinjer jämte avtalsklausul för säkerställande av allmänhetens insyn

Stadsledningskontoret föreslår således att programmet för upphandling och inköp ska kompletteras med riktlinjer jämte en avtalsklausul för att tillförsäkra allmänheten relevant och skälig insyn i kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Det innebär att samtliga nämnder och bolag i sina upphandlingar av kommunala angelägenheter ska tillförsäkra allmänheten insyn genom att i avtalet reglera vilken typ av information som ska tillhandahållas av respektive privat utförare under kontraktstiden. Detta ska ske genom att en klausul rörande allmänhetens insyn ska finnas med i avtalsvillkoren. En utgångspunkt för vilken information som är skälig att kräva är bl.a. avgörande av vilken

information som kommunen tillhandahåller allmänheten avseende liknande verksamhet som bedrivs i egen regi.

Eftersom privata utförare inte lyder under offentlighetsprincipen anser stadsledningskontoret att det är av vikt att ytterligare säkerställa att nämnder och bolag tillämpar tydliga avtalsvillkor gentemot de privata utförarna. Riktlinjerna ska vara ett stöd för de nämnder och bolag som lägger ut driften av kommunala angelägenheter på privata utförare. Den klausul som tagits fram är en standardklausul och ska anpassas utifrån den överlämnade verksamhetens art och utifrån vilka uppgifter som kan antas vara av intresse för kommunens invånare. Riktlinjerna är framåtsyftande och påverkar därmed inte befintliga avtal.

Reviderad klausul om meddelarfrihet och meddelarskydd

Stadsledningskontoret föreslår att den befintliga klausulen om meddelarfrihet ska kompletteras och anpassas utifrån den nya lagstiftning som utökar skyddet för privat anställda i offentligt finansierad verksamhet. Förslaget innebär att särskilt vikt läggs vid att leverantören/utföraren upprättar interna rutiner för att möjliggöra för anställda att slå larm om allvarliga missförhållanden. Lagen innehåller inga formkrav men stadsledningskontorets bedömning är, med tanke på verksamhetens art, att det inte oproportionerligt att kräva att leverantören/utföraren senast vid ikraftträdandet av avtalet ska ha upprättat skriftliga rutiner som också ska kommuniceras med berörd personal. Vidare föreslår stadsledningskontoret sanktioner i form av vite för de leverantörer/utförare som inte lever upp till sina åtaganden om att upprätta en rutin och eller inte tillhandahåller en information som möjliggör uppföljning. Ett fastlagt vite förenklar tillämpningen av klausulen och skapar förutsägbarhet gentemot leverantörerna. Föreslagna vitesnivåer är 10 000 kr i veckan med ett tak på 100 000 kr per år.

Ärendets beredning

Remissen inkom till förvaltningen den 26 april 2017 med svarstid till den 30 juni 2017. Övriga remissinstanser är stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Liljeholmen, samtliga facknämnder samt Stockholms Stadshus AB.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att det är viktigt att nämnder och bolag tillämpar tydliga avtalsvillkor för att säkerställa allmänhetens insyn i verksamhet som lagts ut på privata utförare.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att de riktlinjer jämte avtalsklausul som föreslås kommer att utgöra ett stöd för nämnder och bolag vid avtalstecknande framöver.

Stadsdelsförvaltningen anser vidare att den reviderade klausulen om meddelarfrihet och meddelarskydd är ett välavvägt förslag och att de sanktioner som föreslås i form av viten, samt fastlagda vitesnivåer, är rimliga. Stadsdelsförvaltningen delar bedömningen att det är angeläget och av särskild vikt att leverantörer/utförare av kommunala angelägenheter möjliggör för sina anställda att slå larm om allvarliga missförhållanden.

Bilaga

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2017-03-16